

Zitting 1976–1977

14 167

Wijziging in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, strekkende tot invoering ten behoeve van minderjarige moeders van de mogelijkheid tot meerderjarigverklaring en ten behoeve van moeders van niet-erkende onwettige kinderen van de mogelijkheid tot het doen van afstand van ouderrechten

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot wijziging in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, strekkende tot invoering ten behoeve van minderjarige moeders van de mogelijkheid tot meerderjarigverklaring en ten behoeve van moeders van niet-erkende onwettige kinderen van de mogelijkheid tot het doen van afstand van ouderrechten.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 18 oktober 1976

Juliana

Nr. 2

ONTWERP VAN WET

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is ten behoeve van minderjarige moeders die de leeftijd van zestien jaren hebben bereikt de mogelijkheid te openen gezag over hun kind uit te oefenen na meerderjarigverklaring en voorts ten behoeve van moeders van niet-erkende onwettige kinderen de mogelijkheid te openen tot het doen van afstand van ouderrechten en dat daartoe het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering dienen te worden gewijzigd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A. Tussen de tweede en de derde afdeling van de vijftiende titel worden twee nieuwe afdelingen ingevoegd, luidende:

AFDELING 2A

Voogdij na meerderjarigverklaring

Artikel 291a. 1. De minderjarige moeder die als voogdes de verzorging en opvoeding van haar kind op zich wenst te nemen, kan, indien zij de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, de kinderrechter verzoeken haar meerderjarig te verklaren.

2. Het verzoek kan ten behoeve van de moeder ook worden gedaan door de raad voor de kindbescherming. Deze heeft hiertoe de toestemming van de moeder.

3. Het verzoek kan niet meer worden gedaan indien na de geboorte van het kind, of – indien zij op dat tijdstip de leeftijd van zestien jaren nog niet had bereikt – nadat de moeder de leeftijd van zestien jaren had bereikt, een jaar is verstreken.

4. De kinderrechter willigt het verzoek slechts in, indien hij dit in het belang van de moeder en haar kind wenselijk oordeelt. Ingeval de voogdij niet openstaat, benoemt hij de moeder tot voogdes. Zo nodig benoemt hij tevens een toeziende voogd.

AFDELING 2B

Afstand van ouderrechten

Artikel 291b. 1. De moeder die haar niet-erkende onwettige kind niet of niet meer wenst te verzorgen en op te voeden, kan, niet eerder dan na verloop van zes weken na de geboorte van haar kind, de rechter verzoeken afstand van ouderrechten te mogen doen. Zij verzoekt daartoe de rechter door hem in de gelegenheid te worden gesteld de volgende verklaringen af te leggen:

a. indien zij minderjarig is en de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt: dat zij de kinderrechter niet zal verzoeken haar meerderjarig te verklaren ten einde als voogdes haar kind te kunnen verzorgen en opvoeden, alsmede – eenmaal bevoegd tot de voogdij geworden zijnde – de rechter niet zal verzoeken tot voogdes over haar kind te worden benoemd;

b. indien zij voogdes is over haar kind: dat zij zich van haar bediening wenst te doen ontslaan, alsmede – ontslagen zijnde – de rechter niet zal verzoeken tot voogdes over haar kind te worden benoemd;

c. indien zij bevoegd is tot de voogdij, doch daarin niet op wettige wijze is voorzien, deze aan een ander is opgedragen dan wel is opengevallen: dat zij de rechter niet zal verzoeken tot voogdes over haar kind te worden benoemd;

d. indien zij tot de voogdij niet bevoegd is wegens ontheffing of ontzetting van de voogdij over haar kind, dan wel ingeval een verzoek of vordering tot haar ontheffing of ontzegging van de voogdij aanhangig is: dat zij de rechter niet zal verzoeken op de voet van de artikelen 277 en 278 van dit boek met het gezag over haar kind – daaronder begrepen de toeziende voogdij – te worden bekleed;

e. indien zij de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, dan wel meerderjarig is: dat zij er geen prijs op stelt in zaken betreffende het gezag over haar kind, alsmede op een verzoek tot het uitspreken van de adoptie van haar kind ten verhoore te worden opgeroepen;

f. dat zij de schriftelijke toestemming bedoeld in artikel 224, eerste lid onder d, van dit boek niet zal geven.

2. De in het vorige lid onder a–d bedoelde verklaringen kunnen uitsluitend worden afgelegd, indien ook de verklaringen bedoeld onder e en f van dat lid worden afgelegd. De onder e en f in het vorige lid bedoelde verklaringen kunnen slechts worden afgelegd, indien ook een der verklaringen bedoeld onder a–d van dat lid wordt afgelegd.

3. Ook de raad voor de kindbescherming kan de rechter verzoeken de moeder in de gelegenheid te stellen verklaringen als in het eerste lid bedoeld, af te leggen. De raad behoeft hiertoe de toestemming van de moeder.

Artikel 291c. 1. Het verzoek tot het afleggen van verklaringen als bedoeld in het vorige artikel, wordt ingediend bij de kinderrechter.

2. Is echter een verzoek of vordering tot ontheffing of ontzetting van de moeder nog aanhangig, dan is ook bevoegd de rechtbank die het verzoek of de vordering behandelt. Het verzoek tot het afleggen van de in het eerste lid, onder *d*, *e* en *f*, van het vorige artikel bedoelde verklaringen kan in dat geval ter terechtzitting ook mondeling worden gedaan. De verklaringen kunnen alsdan terstond worden afgelegd en – bij afzonderlijke beschikking – door de rechtbank aanvaard; daarbij is artikel 291e, derde lid, tweede zin, van dit boek van overeenkomstige toepassing.

Artikel 291d. 1. Indien ten tijde van de indiening van het verzoek als bedoeld in artikel 291b, eerste lid, van dit boek het kind onder gezag van de moeder staat, dan wel indien op dat tijdstip het kind niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, kan de kinderrechter het kind voorlopig toevertrouwen aan de raad voor de kindbescherming, waarbij hij deze laatste ten aanzien van persoon en vermogen van dit kind de bevoegdheden verleent, die hij geschikt acht. Gelijke bevoegdheid komt toe aan de in het tweede lid van het vorige artikel bedoelde rechtbank, ingeval de moeder de verklaringen wenst af te leggen en zij zich niet tegen haar ontheffing verzet.

2. De rechter gaat tot de voorlopige toevertrouwing aan de raad slechts over indien hij dit in het belang van het kind noodzakelijk acht.

3. De ingevolge het eerste lid gegeven beschikking blijft, behoudens herroeping met ingang van een vroeger tijdstip, van kracht, totdat de voogdij over het kind is begonnen.

4. De kosten die de raad voor de kindbescherming maakt ten behoeve van het hem toevertrouwde kind, komen ten laste van de moeder, of – indien deze onvermogen is – ten laste van het kind. Voor zover ook dit laatste onvermogen is, blijven zij ten laste van de Staat met inachtneming van de regelen dienaangaande bij algemene maatregel van bestuur te stellen. Op de kosten die ten laste van de moeder komen, is artikel 402a van dit boek van overeenkomstige toepassing.

Artikel 291e. 1. Uiterlijk na verloop van zes maanden, doch niet eerder dan na verloop van drie maanden na de indiening van het bij artikel 291b van dit boek bedoelde verzoek, doet de kinderrechter de moeder ten verhoere oproepen.

2. Bij het verhoor stelt hij haar in de gelegenheid verklaringen als bedoeld in artikel 291b van dit boek af te leggen.

3. De afgelegde verklaringen behoeven de aanvaarding van de kinderrechter. De kinderrechter aanvaardt de verklaringen slechts, indien hij dit in het belang van de moeder en haar kind wenselijk oordeelt.

Artikel 291f. 1. De moeder die de verklaringen, bedoeld in artikel 291b, eerste lid, onder *a*, onder *b* voor zover het de verklaring betreft dat zij – ontslagen zijnde – de rechter niet zal verzoeken tot voogdes over haar kind te worden benoemd, dan wel onder *c* of *d* van dit boek heeft afgelegd, mist, indien de rechter deze heeft aanvaard, en behoudens het bepaalde in artikel 291h van dit boek, blijvend de betreffende bevoegdheden.

2. Indien de verklaring bedoeld in artikel 291b, eerste lid onder *a*, van dit boek is afgelegd en de kinderrechter deze heeft aanvaard, voorziet hij zo nodig ten spoedigste tevens in de voogdij en de toeziende voogdij over het kind.

3. Indien de verklaring bedoeld in artikel 291b, eerste lid onder *b*, van dit boek is afgelegd en de kinderrechter deze heeft aanvaard, ontslaat de kinderrechter de moeder van de voogdij en benoemt ten spoedigste een andere voogd. Zo nodig benoemt hij tevens een toeziende voogd.

Artikel 291g. Indien verklaringen als bedoeld in artikel 291*b* van dit boek zijn afgelegd en door de rechter zijn aanvaard, draagt de raad voor de kindbescherming zorg dat de moeder op de hoogte is van de verblijfplaats van het kind, alsmede van het verloop van procedures inzake het gezag over en de adoptie van het kind. Bedoelde verplichting van de raad voor de kindbescherming ontstaat indien de moeder de wens daartoe te kennen heeft gegeven en eindigt, behoudens wanneer de moeder op een eerder tijdstip verklaart daarop geen prijs meer te stellen, zodra de uitspraak tot adoptie van het kind vanwege de raad voor de kindbescherming aan de moeder is betekend.

Artikel 291h. 1. Indien binnen vijf jaren na de aanvaarding door de rechter van de verklaringen in artikel 291*b*, eerste lid onder *a*–*c*, van dit boek bedoeld, adoptie van het kind niet heeft plaatsgevonden, kan de moeder de kinderrechter verzoeken tot voogdes over haar kind te worden benoemd. Dit verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.

2. Indien de rechter de verklaring, bedoeld in artikel 291*b*, eerste lid onder *d*, van dit boek heeft aanvaard, en binnen vijf jaren nadien adoptie niet heeft plaatsgevonden, is de moeder wederom bevoegd het in artikel 335 van dit boek bedoelde verzoek te doen.

B. Artikel 224, eerste lid onder *d*, wordt gelezen:

d. bij het leven van de moeder zonder haar voorafgaande schriftelijke toestemming, of indien de moeder de verklaring bedoeld in artikel 291*b*, eerste lid onder *f*, van dit boek heeft afgelegd en de rechter deze heeft aanvaard, tenzij binnen vijf jaren na de aanvaarding adoptie van het kind niet heeft plaatsgevonden.

C. In artikel 233 wordt «geweest» vervangen door: geweest of met toepassing van artikel 291*a* van dit boek meerderjarig zijn verklaard.

D. Aan artikel 287, tweede lid, wordt een tweede zin toegevoegd, luidende: Zij verkrijgt aldus de voogdij echter niet, indien op dat tijdstip een verzoek als bedoeld in artikel 291*b*, eerste lid onder *a*, van dit boek aanhangig is.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A. Tussen § 3*a* en § 4 van de tweede afdeling van de zevende titel van het derde boek wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 3b. Voogdij na meerderjarigverklaring en afstand van ouderrechten

Artikel 955f. Op de verzoeken, bedoeld in de artikelen 291*a*, 291*b* en 291*h*, eerste lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, zijn de artikelen 938 en 955*b* van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat, ingeval het verzoek van de raad voor de kindbescherming is uitgegaan, de in artikel 955*b* bedoelde toezending achterwege blijft.

De minderjarige moeder is bekwaam in rechte op te treden, alsmede tegen een uitspraak beroep in te stellen.

Artikel 955g. Tegen de beschikking, gegeven op de bij het vorige artikel bedoelde verzoeken, staat hoger beroep open:

- a.* bij afwijzing van het verzoek, voor de moeder;
- b.* bij toewijzing daarvan, voor degene ondanks wiens tegenspraak het verzoek is ingewilligd.

B. Aan artikel 902, tweede lid, wordt een tweede zin toegevoegd, luidende: Zij zal, behoudens ingeval van het verzoek bedoeld in artikel 291*h*, eerste lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, achterwege blijven ingeval de rechter de verklaring, bedoeld in artikel 291*b*, eerste lid onder *e*, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek heeft aanvaard, tenzij de rechter verhoor voor een goede beoordeling van de zaak noodzakelijk oordeelt.

C. In artikel 910, eerste lid, wordt de tweede zin gelezen: Waar recht van verzet of hoger beroep aan ouders is toegekend, zijn ouders, die tot de voogdij onbevoegd zijn of van wie de rechter de in artikel 291*b*, eerste lid onder *e*, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde verklaring heeft aanvaard, daaronder niet begrepen.

D. In artikel 927, eerste lid onder *b*, wordt na «272» ingevoegd: 291*d*.

E. Na artikel 957 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 957a. Indien de kantonrechter blijkt, dat tegelijk met het verzoek tot benoeming van een voogd een verzoek tot meerderjarigverklaring, als bedoeld in artikel 291*a* van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek aanhangig is, zal hij zijn beslissing over het eerstbedoelde verzoek aanhouden, totdat de beschikking waarbij het tweede is afgewezen, in kracht van gewijsde is gegaan, dan wel, ingeval het verzoek tot meerderjarigeverklaring is ingewilligd, totdat de voogdij van de moeder is begonnen.

F. In artikel 971, vierde lid, wordt tussen de eerste en de tweede zin een nieuwe zin ingevoegd, luidende: Het bepaalde in artikel 902, tweede lid, tweede zin, is van overeenkomstige toepassing.

G. In artikel 974 wordt in het eerste lid, tussen «verhoor ter terechtzitting» en «het verzoek» ingevoegd: – indien oproeping daartoe ingevolge de wet had moeten plaatsvinden –.

ARTIKEL III

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Staatssecretaris van Justitie,

